

ВІДДІЛ ОСВІТИ ЗАСТАВНІВСЬКОЇ РАЙДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ

Туристично-краєзнавча експедиція
"Краса і біль України"

Форум юних краєзнавців "До берегів відродження"

Напрямок: "Шкільний музей"

Візитна картка музею історії села Товтри

Виконавець:

пошуковий загін «Відродження»
Товтрівської ЗОШ I-III ст.
Літовська Наталя, учениця 7-го класу

Керівник: Буджак Валентина Іванівна,
вчитель історії та українознавства
Товтрівської ЗОШ I-III ступенів

с. Товтри, 2010р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАСТАВНІВСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВІЛЛІ ОСВІТИ

Девіз музею: _____

Люблю я свій прекрасний край,
Його річки глибокі,
Його степи широкі,
Де вітер гнє буркун, розмай.

_____ М. Чернявський _____

Візитна картка

музей історії села Товтри

*Подивіться лишень добре,
Прочитайте знову,
Тую славу. Та читайте
Од слова до слова,
Не минайте ані титли,
Ніже тії коми,
Все розберіть... Та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї сини? Яких батьків?*

Т Шевченко

Музей завжди був осередком збереження матеріальної і духовної культури суспільства. З метою збереження історичних пам'яток села Товтри, а також з метою сприяння соціальному становленню та розвитку молоді, виховання у підростаючого покоління поваги до національних історичних і культурних цінностей і був створений музей історії села Товтри. Спочатку це був куток історії села, який потім був перенесений до старої школи, а згодом у стінах Товтрівської середньої школи він закріпився і почав поповнювати свої фонди.

На даний час музей налічує три експозиційні зали:

- зал історії села Товтри від найдавніших часів до наших днів;
- кімнату етнографії «Дідусева хата»,
- світлицю родинного виховання.

Загальна площа музею 78 кв. км. На сьогоднішній день фонди музею налічують 225 експонатів і 40 стендів.

У першому залі розміщені стенди, які розповідають про історію села від найдавніших часів до наших днів. Також тут зберігаються цінні експонати, а саме: знаряддя праці наших предків, старовинний одяг та взуття, предмети побуту, колекція писанок, поштівлі від часу фотографії.

У кімнаті етнографії «Дідусева хата» відтворено обстановку давньої української хати. Є тут і імпровізована піч справжніми глиняними горщиками, є і мисник з мальованими тарелями. Біля печі висить жердка з старовинним одягом. І звичайно ж, в хаті є давня скриня та колиска для немовляти. Але найцікавішим експонатом в цій залі є ткацький верстат, який знаходиться в робочому стані. Юні ткалі, учениці Товтрівської школи, у вільний від навчання час вчаться на ньому працювати.

У «Світлиці родинного виховання», оформленій великою шкільною сім'ю, до якої входять батьки, дідуся і бабусі, вчителі та учні, зібрано матеріали про сім'ї наших односельчан, досвід життя яких вчить підростаюче покоління брати орієнтир в майбутньому на створення та збереження своїх міцних і хоробрих сімей. Є тут чудові розповіді і про багатодітні сім'ї, і про сім'ї, які прожили разом більш як 50 років. Є розповіді про турботливих татусів, на плечі яких лягла відповідальність за долю дітей після смерті дружин.

Керує музеєм історії села Товтри музейна рада на чолі з головою - директором школи Шкварчук Наталею Степанівною. При сприянні жителів села музейні фонди постійно поповнюються.

Квітнуть Товтри

Весна настала. І село миле
Від цвіту стало рожево-біле.
Житла красиві звели тут люди,
А біля жител – сади повсюди.

Чути в саду спів солов'я,
Ранок над полем встає.
Квітнуть Товтри, мрія моя,
Село кохане моє.

Йду зелен-гаєм, пісню співаю,
Пейзаж весняний серцем сприймаю.
О, як люблю я оце розділья,
Буковинського щедрого поля!

Де б я не був, ким би не став,
Завжди любитиму я
Рідне село, де виростав,
Де цвіла юність моя.

Дмитро Бугайчук

Майже у кожної людини є найдорожчий для серця куточок, рідний дім – берег дитинства, до якого не раз захочеться повернутися, де проведено найкращі роки свого життя, наповнені цікавими, незвіданими подіями, які запам'ятовуються на все життя. Перший дім – це, безперечно, той, де ти народився. Другим домом для кожного з нас є і залишається школа. Адже саме тут назавжди залишається значна і прекрасна пора нашого життя: дитинство і юність.

РІДНА ШКОЛО

Рідна школо моя, ти маяк у життєвому морі
Перша сходинка ти до омріяних нами вершин
Скільки учнів своїх із малесеньких діток доволі
Гідно в люди вела і у світ проводжала потім.
Перших учнів твоїх пам'ятають задумані стіни
Ще у класах живуть їхні мрії, надії, думки
України майбутнє своє тут пустило коріння
Щоб для неї колись буйно пвітом любові зрости.
Вже відходять удаль вчителі, що нас жити учили
Сум утрати навек залишаючи в душах живих
Та приходять нові вчителі ще наповнені сили
Свою душу і час, своє серце віддати тобі.
Рідна школо, цінуй і навіки люби нас такими
Миких учнів твоїх і найкращих твоїх вчителів
Бо без нас ти лише світлі вікна й побілені стіни
Ми без тебе, як птах, що б у небо злетіть не зумів.

В.І. Буджак

ВІСЬМИ СТАНОВЛЕННЯ

- 1864 р. – збудована школа біля церкви
- 1864 р. – початок за школа
- 1911 р. – початкова школа на чотири класи
- 1929 р. – Товтрівська семирічна школа
- 1947 р. – Товтрівська семирічна школа. Вечірня школа
- 1961 р. – Товтрівська восьмирічна школа
- 1974 р. – Товтрівська середня школа
- 2000 р. – Товтрівська загальноосвітня школа I – III ступенів.

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ МУЗЕЮ

Український народ сповнений духу національно-культурного відродження. Це знаходить свій вияв, зокрема, у прагненні мільйонів людей до пізнання власної історії. Одним із засобів пізнання власного минулого є створення музеїв. Музей є духовною скарбницею кожного жителя міста чи села. Недаремно кажуть, що нація, яка не шанує своє коріння, свої минулих духовних надбань – духовний жебрак. Минуле дає кожному із нас імпульс до життя, до творчості, його треба шанувати, знати, до нього треба постійно звертатися. На базі Товтрівської ЗОШ I – III ступенів діє музей історії села Товтри.

Його метою є висвітлення історії села Товтри та збереження пам'яток матеріальної та духовної культури села.

В 1972 році в приміщенні Будинку культури за ініціативи вчителя географії Бойчук М.В. було оформлено куток історії села Товтри.

В 1975 році музей був перенесений в приміщення старої школи при сприянні директора Товтрівської середньої школи Басараби В.Д. та вчителя історії Стецької М.В.

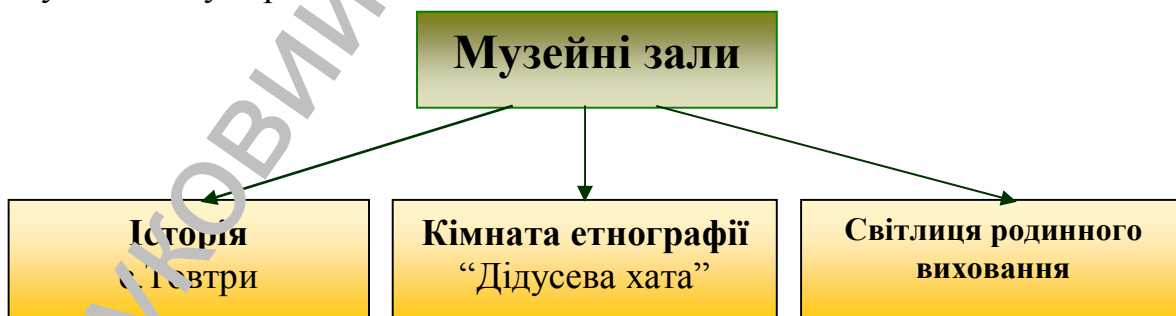
В 1986 році було відкрито музей історії села в Товтрівській середній школі.

Основними завданнями музею є:

- збереження, комплектування, вивчення і використання пам'яток історії та культури рідного села;
- допомога в організації навчального процесу;
- подальше вдосконалення, оформлення музею, формування фонду і забезпечення його цілісності;
- активна екскурсійно-масова, пошукова, дослідницька робота.

Із часу свого заснування музей активно працює: проводяться екскурсії, художні виставки, дискусії, громадські заходи.

Музей налічує три експозиційні зали.

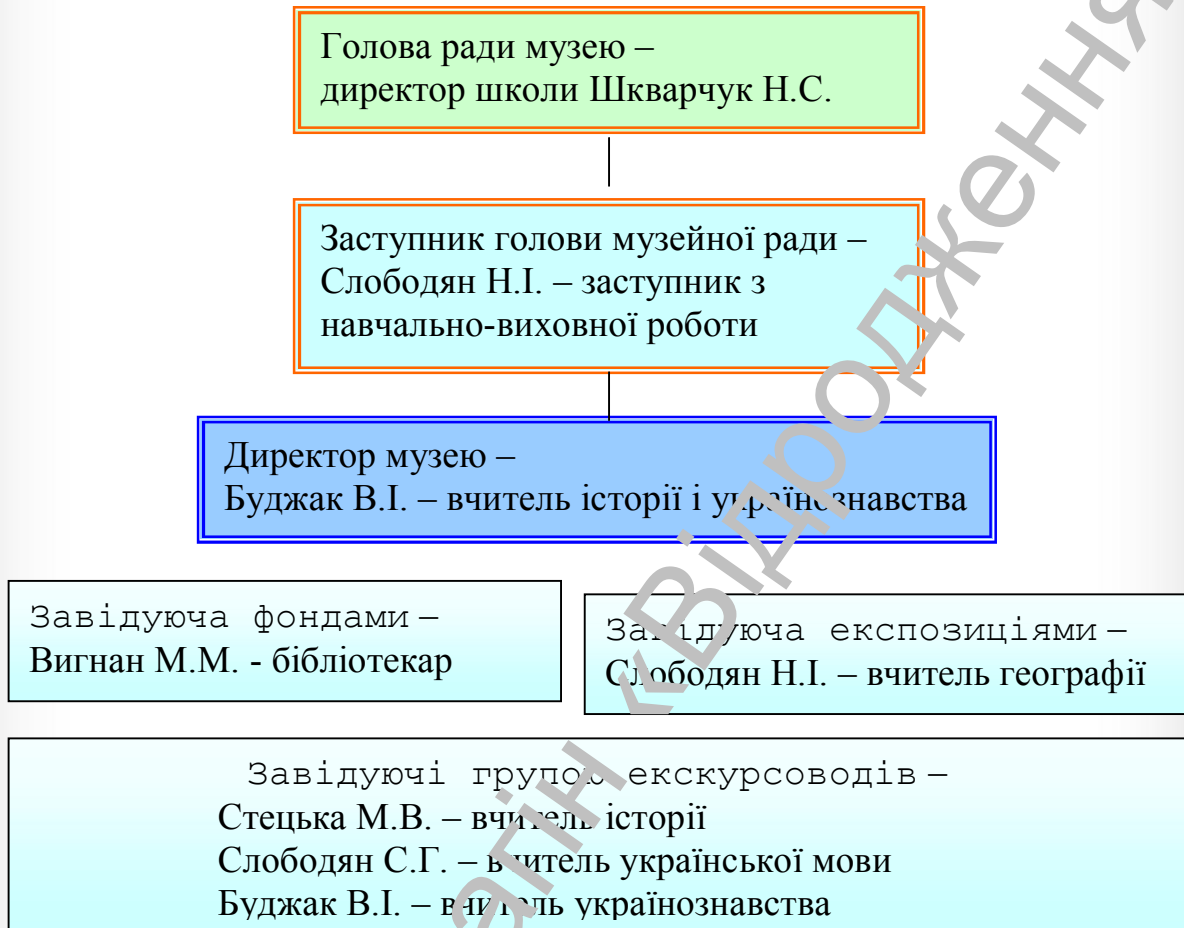
Загальна площа музею 78 кв. м.

Формування фондів також розпочалося одночасно із створенням музею. Наразі фонди музею нараховують 225 експонатів і 40 стендів.

Перегортаючи сторінки історії нашого села, доля якого нерозривно пов'язана з долею всього українського народу, жителі села мають можливість хоча б на мить перенестися в минуле своїх батьків, дідів і прадідів, досягнути вічний і нерозривний зв'язок поколінь.

Керівний склад музею

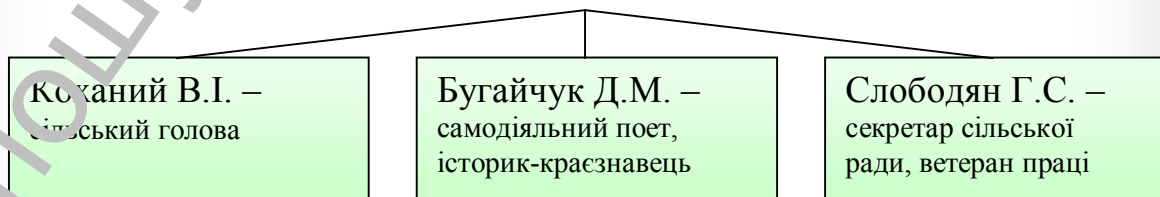
Музейна рада

Члени музейної ради

Консультанти

Зал історії села Товтри

Експозиція залу, присвячена історичним подіям, які стосуються села Товтри від найдавніших часів і аж до наших днів.

Перше на що падає погляд при вході до музею – це галерея фотографій, на яких зображені жителі нашого села в старовинному одязі, давня хата під соломою, культові споруди села, обряди жителів села в давні часи і на сьогоднішній день (проходи в армію, весілля, народження дитини, похорон). Збільшені копії фотографій зроблені з оригіналів, наданих жителями села.

Результати наукових досліджень підтверджують заселення території області первісними людьми ще в ранньому палеоліті, в так звану ашельську епоху (300 – 400 тисяч років назад). З цього часу проживання людей тут не переривається. Сліди заселень епохи палеоліту виявлено й на Заставнівщині.

У селі Товтри в урочищі Брамка також було виявлено:

залишки кісток мамонта

кам'яна сокира

кам'яний молоток

крем'яна шкрябачка

Перша згадка в документах про село Товтри припадає на 1551 рік, час, коли Буковина була загарбана султанською Туреччиною.

Під час окупації Буковини Австрією економічний розвиток краю йшов дуже повільно. Головним заняттям товтрівчан, як інших жителів Буковини, було землеробство. В музеї представлені основні знаряддя праці того часу.

Основним знаряддям для обробки ґрунту був плуг, який здатний був перекидати пласти ґрунту. Робочими частинами дерев'яного плуга були: чересло, підошва, на яку насаджувався леміш і полиця.

Борона, яка також являлась одним з ґрунтообробних знарядь від самого початку оранки є експонатом музею. За допомогою борони вирівнювалось поле.

дерев'яний плуг з залізним лемешем

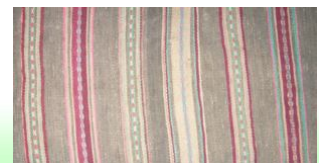
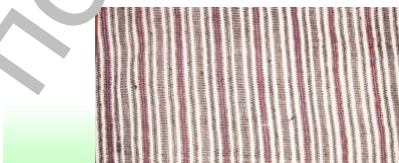

дерев'яна борона з дерев'яними зубками

Жителі села здавна займалися різними промислами і ремеслами. Вони виробляли необхідні предмети, в тому числі й художні перш за все для власних потреб. Вони займалися ткацтвом, вишивкою, в'язанням, художньою обробкою шкіри, деревообробництвом, художнім плетінням, гончарством.

Свідченням цього є представлені в музеї експонати.

Експонується у нашому музеї таке ремесло, як ткацтво. Це уже забутий вид ремесла в наші дні. Завдяки старожилам нашого села, умільцям учні зуміли відтворити це ремесло і досконало вивчити техніку ткацтва. Чудовим виробом ткацтва є налавники, які слугували, як для покриття лавиць у хаті, так і для покриття земляної підлоги.

налавники

Не менш важливим видом мистецтва нашого краю, який сьогодні широко розвинений, є вишивка. В музеї зібраний багатий матеріал, який демонструє красу витвору людських рук різних часів.

Перлиною нашого музею є виставка рушників, вишитих сільськими майстринями.

давні вишиті рушники

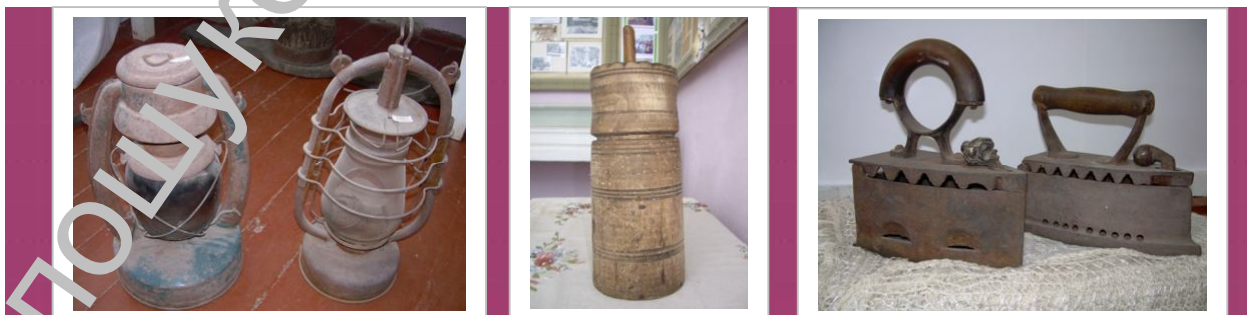
сучасні вишиті рушники

Здавна товтрівчани займалися й гончарством – виготовленням з опаленої глини різноманітних виробів, зокрема посуду, а саме горщиків різноманітного призначення. Одні горщики використовувались для приготування їжі в печі, інші для зберігання молока та інших продуктів.

Горщики різноманітного призначення

Нашими предносельчанами були подаровані музею і різноманітні предмети домашнього вжитку, без яких не обходилась жодна сільська хата.

Газові лампи для освітлення приміщення

маслобойка

утюг

корито

решето

ліхтар

Вироби з лози представлені у нас кошиком для освячення паски та плетеними тарілками для фруктів. Кошики були корисні у домашньому вжитку тому, що були легкими та зручними у використанні.

кошик для освячення Пасхи

плетені тарілки для зберігання фруктів

У золотій скарбниці українського народного мистецтва є ремесла, які радують нас своєю первозданною красою.

Одне із них – писанкарство, що і засвідчують експонати нашого музею. Тут зібрані писанки, які з любов'ю розписували жителі нашого села. Кожна писанка несе оберегову функцію як землі, так і людини. Тому наші предки цьому ремеслу надавали великого значення.

товтрівські писанки

Розмальовували писанки в Товтрах здебільшого рослинним, інколи геометричним орнаментом. Кожен символ мав своє значення.

В музеї також зібрана колекція одягу наших предків XIX – XX століття.

Давній національний одяг жителів села Товтри

Є тут натільний, поясний, чашрудний, теплий верхній одяг та головні жіночі та чоловічі убори.

В музеї представлено різні види жіночих та чоловічих сорочок. Сорочка була основною частиною жіночого натільного одягу. Характерною рисою всіх сорочок є їх білий колір. Виготовляли сорочку з конопляного чи лляного полотна. Верхня частина називалася – станок, нижня – підтичка. Їх розділяв поперечний шов. Для підтички використовувалось грубе полотно, оскільки вона була прикрита поясним одягом. Крій сорочки залежав від ширини полотна. Бралось одне полотнище з прорізним отвором для голови. Розширювали сорочку за допомогою бічних вставок – підпашників і клинчиків. Пришивались рукави до стану. В нашому селі рукави (25 – 30 см) і груди заповнювались вишивкою рослинного орнаменту. У кожному селі можна помітити різні узори, це залежало від фантазії людей. Вишивались сорочки в Товтрах цятками, бісером та нитками.

Були різні види вирізу (горловини). Давній – круглий – викроювався за контуром миски, горнятка, а вниз розрізали пазуху. Робили виріз у вигляді трикутника; виріз-квадрат.

Край рукавів і підтички, пазуху циркували – шовком і нитками.

Буденні сорочки прикрашали скромно.

«Рукави, як писанка, а личко, як маків цвіт» - говорили в народі.

Сорочку підв'язували на талії шнурком, і підв'язували так, щоб з-під горботки було видно вишитий низ підтички.

Сорочка-морщанка кінця XIX ст. вишита жителькою с.Товтри Заставнівського району Тарабас Софією, 1877 року народження.

Вишивки навколо пазахного розрізу і рукава. Сорочки вишиті жителькою с.Товтри Спіжавко Катериною, 1930 року народження.

Сорочки тунікоподібного крою вишиті жителькою с.Товтри Вигнан Софією, 1918 року народження. Село Товтри Заставнівського району. 2007р.

Основою чоловічого натільного одягу теж була сорочка, яку шили з одного суцільного полотнища і носили навипуск. Вона була довгою, нижче колін, із широкими рукавами. Із обох сторін сорочка мала підпащники аж до низу. Між підпащниками і рукавами до станка вставлялись алтиці. Горловина була круглою із пазушним розрізом. Комір, пазуху, манжети прикрашали вишивкою — пиркою, білою шовковою ниткою.

чоловіча сорочка кінця XIX ст.

святкова чоловіча сорочка

Зверху на сорочку вдягався поясний одяг, який також представлений в нашому музеї. До жіночого поясного одягу належить горбочка. Горботка – це прямокутне полотнище, чорного чи бурого кольору, виткане з овечої шерсті, поділене на три частини – дві крайні з узорами, а середня частина без узору. Крайні боки заходили один на другий, причому нижній кут піднімався і заправлявся збоку під пояс – «закасувався». Дівчата закасували на лівий бік, а жінки – на правий. В холодну погоду горбочки не закасували. Опускали край горботки в церкві та шість тижнів після народженні дитини, в день похорону та в час жалоби.

горботки

фота

Поясним одягом чоловіків були вузькі полотняні штани білого кольору – «портяниці», «порткиниці», «портки», «патки». За кроєм вони поділялися на декілька варіантів. Побутували портяниці з переднім розрізом і без нього, з довгими штанинами («холошнями»). Основними частинами портяниць були холошні, «клин» і «очкур». Шилися вони з двох кусків тканини, складені вдвоє по середини і зшиті. Між холошнями – чотирикутний клин «алтиця», який називався дном. Це допомагало чоловікові робити широкий крок під час ходьби, їздити верхи на коні. На поясі портяниці підтримувались «очкуром», низ підкочували, мережили, а в святкових вишивали кольоровими нитками. До поясного одягу належав пояс-орюрок (довжина якого 2,5 – 3,3 м. ширина 10-12 см.)

Є в музеї і нагрудник, маленький кептар до пояса, який буковинці одягали зверху на сорочку. Для пошиття нагрудника треба було дві овечі шкіри. Навкруг горловини, пройом рукавів («пахи»), по краях кептаря пришивалась чорна чи сіра овчина – «смушок». Його виготовляли з хутра 4-5 денного ягняти. Виготовлявся смушок також із гарних вовняних ниток, прикрашали кептар вишивкою. Використовували кольорові шерстяні нитки чи муліне, прикрашали аплікацією, китицями.

Майже ніхто в селі, незважаючи на холодні зими вже не носив кожух – теплий зимовий одяг з овечих шкір, хутром всередину, практичний вид плечового одягу. В народі говорили: «То є добрий газда, як файний кожух має». А тепер старий кожух дримає в музеї, сумуючи за го́ро́ром минулих літ.

Одним із видів плечового одягу був представлений в етнічній музейній залі «сардак» - суконне на півпальто коричневого чи чорного кольору. Сардак мав широкі розрізи по боках, широкі рукави, невисокий стоячий комір. Прикрашали його за бажанням вишивкою, шнурами, китицями.

лейбик

сардак

кожух

В залі також представлена чудова колекція хусток. Також є тут і декілька видів взуття наших предків.

колекція хусток

жіночі черевики - дармати

чоловічі плетені солом'янки

Важливим елементом одягу наших предків був головний убір. В музеї можна побачити кучму – гостроверху шапку зі шкіри вівці сірого кольору. Кучми сірого кольору носили в основному молоді чоловіки та хлопці. Для її виготовлення витрачали одну шкіру молодого ягняти, а внутрішню сторону обшивали хутром кози. При носінні кучми хлопці

загинали гостроверхий кінець набік, а чоловіки старшого віку вгинали його всередину.

Цікавим є стенд, який містить відомості про заснування в селі культурно-просвітницького товариства «Руська бесіда». Без сумніву православною церквою Успіння Пресвятої Богородиці, яка знаходиться в селі, відіграла важливу роль в консолідації українського населення в XIX столітті. За дорученням владики Євгена Гакмана на весіллі богослова Андрійчука в оселі священника Драчинського у Товтрах у листопаді 1868 року й було оголошено про заснування першого на Буковині українського просвітницького товариства «Руська бесіда».

Недавно створений стенд, який має назву «Вони нічого не забули» містить розповіді жителів села, які пережили голод 1947 року.

Ще один новий стенд містить відомості про жителів села, які були активними противниками більшовицького режиму та румунських окупантів, воїнів ОУН – УПА. Є грамота, якою була нагороджена одна із учасниць визвольного руху.

За сприяння Рудейчук Т. Т., зв'язкової ОУН – УПА, жительки села в Товтрах був відкритий пам'ятник воїнам ОУН – УПА.

Привертає увагу і стенд про жителів нашої села, які брали участь у Великій Вітчизняній війні. Воювали у цій страшній війні 280 жителів села, мужньо захищаючи рідну землю від ворогів. З них загинуло 149 чоловік. За участь у боях на фронтах Великої Вітчизняної війни орденами і медалями було нагороджено 138 чоловік.

В музеї представлені стенди про славних людей села, товтрівчан, які стали відомими не тільки на Україні але й за її межами. Одним із таких людей є Г. Ходоровський.

Пишається село й своїм самодіяльним поетом Д.М.Бугайчуком, який недавно видав дві збірки поезій.

Прославив село й Вовчук Роман Пилипович, який з 1958 по 1986 працював директором сільського Будинку культури.

В 1971 році був створений сімейний ансамбль Вовчуків, який виступав і в Києві. Вовчуку Р.П. було присвоєно звання заслуженого працівника культури УРСР.

стенд про
Г.Ходоровського

збірки поезій Д.М. Бугайчука

стенд про сім'ю Р.П.Вовчука

Справжньою перлиною села є сільський церковний хор, знаний далеко за межами України. Серед його учасників – уродженець села Григорій Січковський (1921 – 1998) – український співак (бас-профундо), який

сформувався на гарних традиціях піснеспівів села, його голос довгий час був візиткою держави на численних концертах у багатьох країнах світу.

Цього року школа святкувала своє 35-річчя. Цей ювілей був ознаменований створенням нових стендів, де зібрано відомості про випускників нашої школи різних поколінь, їхні досягнення та успіхи.

Кімната етнографії «Дідусева хата»

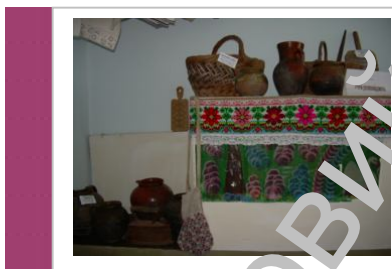
У кімнаті етнографії «Дідусева хата» представлені старовинні речі, які були необхідними в давньому помешканні наших предків. Інтер'єр житла наших предків дає змогу осмислити кожному учневі миттєвину та історію рідного краю, ніби самим відчувти тепло домашнього затишку господарів-українців.

Все, що зібрано в старовинній хаті, дає можливість відтворити обстановку історичного періоду, побачити красу витворів лодських – швачок, ткаць, шевців, вишивальниць, різьбярів.

Тут відображено старовинну піч, постіль на якій зберігався одяг, мисник з старими розмальованими тарелями.

В центрі зали знаходиться стіл, за яким приймали гостей, а біля нього лавиця. На столі можна побачити мальовані полив'яний посуд.

Вже незаслужено забутими стали в побуті наших односельчан макітра й макогін, які скромно примостилися на припічку. У макітрі господині замочували мак, а потім розтирали його макогоном і тільки тоді начиняли пироги. В макітрі розтирали варену квасоллю тим же макогоном. Дівчатам суворо заборонялося облизувати макогін від квасолі, щоб чоловік колись не був лисим.

давня піч

мисник

макітра

Привертають погляд стіни, прикрашені паперовими кольоровими квітами, змоченими у воску. Ці квіти виготовлені нашою односельчанкою Перещак Тетяною, 1943 р.н.

В кутку стоїть скриня, без якої не обходилась жодна сільська хата. В скрині зберігався святковий одяг: вишиті сорочки, плахти, спідниці, хустки, сорботки, сардаки. Поряд – маленька скринька з намистом, віночками для дівчаток, стрічками.

На покуті образ святителя Миколая, який намальований на дошці.

Паперові квіти

Коралі зі скрині

Ікона Святого Миколая
написана на дошці

Український народ здавна славився своєю працьовитістю. Такими були й наші односельчани. Вони вміли не тільки ткати, пряти, вишивати, а й самі робили знаряддя праці.

Для обробітку конопель використовували м'ялку – «терлицю», яка представлена в музеї.

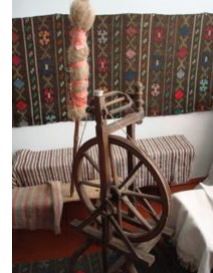
Поруч знаходиться прядка, яка прядла нитку. У музеї встановлені гребінки, якими розчісували пряжу і з неї вже сушили нитку.

скриня

терлиця

прядка

Рублем і качалкою, як і також мають у кімнаті своє місце і сьогодні користуються деякі жителі нашого села, щоб випрасувати якусь річ з товстого полотна.

Поважно височіє до серед кімнати верстат, на якому ткали полотна, налавники, килими. Його подарувала музею мати нашого вчителя математики, Спіжавно Катерина. Верстат не просто є музейним експонатом, на ньому вже навчилися ткати багато учнів: і хлопців, і дівчаток.

З початком ткацтва було пов'язано багато повір'їв. Вважалося, що якщо основа натягнута, а ткання не почато того ж дня, то дівчину-ткалю чекав сором на народних гуляннях: хлопець міг залишити дівчину серед танцю або вона вийде заміж за поганого чоловіка. Тому дівчата намагалися почати ткання того ж вечора, коли натягнули основу.

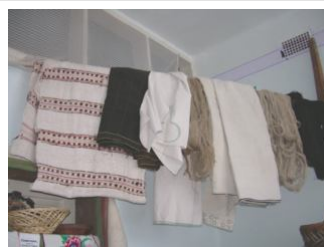
Гіля верстата – корито з різнокольоровими нитками, виробленими також руками сільських майстринь. Саме завдяки таким чудовим ниткам ткані килими були яскравими і життєрадісними. А ще ці кольори мали здатність довго зберігати свій колір.

Є в хаті навіть жердка, на яку вісили повсякденний одяг. Це дозволяло звільнити в кімнаті лишнє місце, адже сім'ї в той час були великими.

Особливо подобається молодшим школярам дерев'яна колиска для немовляти, яку на відміну від сучасних фабричних дитячих ліжечок, кожен батько колись старався зробити для своєї дитини сам. Для хлопчика – з дуба, а для дівчинки з верби.

верстат

жердка з одягом

колиска

Побувавши в «Дідусевій хаті» відвідувачі мають змогу не тільки побачити на власні очі старовинні речі, але й пошачувати тих людей, які ці речі створили, які ними користувалися і передали нам як пам'ять про минуле нашого народу. Усі речі, що зібрані тут, добрі люди – наші односельці передали для нашого музею.

Світлиця родинного виховання

*У цій світлиці – чисті краплі срібла,
А в кожній краплі діамант блищить.
І щоб не сталось з нами, люди, лиха –
Нащадкам це багатство збережіть!*

Великою шкільною сім'єю до якої входять батьки, дідуся і бабусі, вчителі та учні, громадськість села оформлено у школі «Світлицю родинного виховання». Тут збираються батьки, для того, щоб вирішити важливі життєві проблеми щодо виховання дітей. При світлиці працює «Школа молоді сім'ї», «Круглий стіл для татів». Для батьків учнів старшокласників організовано роботу клубу «Орієнтир». Кожної п'ятниці збираються на своє засідання матусі, адже вони організували «Вечорниці з матусями». Дівчатка вчаться вишивати і співати, а головне слухають життєві розповіді своїх матерів, адже найголовніше для дівчинки це навчитися стати в майбутньому гарною і відданою дружиною, люблячою матусею, хорошою господинею.

Дуже люблять вишивати дівчатка гладдю і хрестиком, стрічками і бісером, а навчають їх мами і бабусі – кращі вишивальниці села – Ящук Ганна, Барабаш Марія, Барабаш Галина, Шкварчук Ганна.

Світлиця родинного виховання

Вечорниці з матусями

Учениці школи з бабусями-вишивальницями

Привертає увагу в світлиці образ Божої Матері, вишитий бісером, молитва за Батьків, а також книга народної мудрості.

Молитва за батьків

Ікона Божої Матері
вишита бісером

Книга народної мудрості

На стенді «Батькам, котрі колись були дітьми... Дітям, які будуть батьками...» члени інформаційного центру розпитують поради батькам і учням з різних життєвих проблем.

Товтри дуже гарне село, у якому живуть прекрасні родини, що є прикладом для наслідування. На великому стенді «Розгортаю життя, як сувій полотна» можна побачити фотомонтажі і розповіді про родини Івана і Софії Барабашів, Георгія і Софії Новаковських, Івана і Софії Ходоровських.

Окрему сторінку відведено розповідям про багатодітні родини Василя і Софії Слободянів, Івана і Ганни Спіжаків, Софії і Василя Кацюків.

Життя, як велика ріка, інколи бурхлива і зла. Розбушувавшись вона може створити багато непередбачених ситуацій. Як не прикро, але є сім'ї, у яких одна матір або батько виховують дітей і їхні діти є взірцем для інших. Для розповідей про таких матерів і дітей відведено сторінку «Можна вибрати друга і по духу брата, та не можна рідну матір вибирати». Про батьків,

Калинюка Івана, Щербака Василя, які після смерті дружин присвятили своє життя вихованню дітей розповідають сторінки стенду «Іскорка батьківського тепла».

Багато вихованців школи найдорожчою людиною називають бабусю. Дітей приваблює тепло бабусиного серця, її мудрість. Не секрет, що через важкі фінансові проблеми багато дітей шкільного віку залишилися з бабусями, тому що їх батьки виїхали на роботу за кордон. На бабусині плечі лягла важка і відповідальна ноша – виховання онуків.

Саме про них, дорогих бабусь – Ящук Ганну, Бочулинську Катерину, М'якоту Софію, Дідух Ганну, Дребет Ганну, Шкварчук Ганну, Барабаш Марію розповідається на стенді «Я до неї серцем любо пригорнуся, хай сіяє сонце, як моя бабуся».

Неабияке значення мають розповіді про сім'ї, які у парі прожили 65, 55, 50, 40 років. Це цікаві розповіді під рубрикою «У радості і в горі все життя» про родини Івана і Софії Ходоревських, Софії та Івана Князів, Степана і Марії Кухліїв, Івана та Гали Петрусяків, Георгія і Марії Малинників.

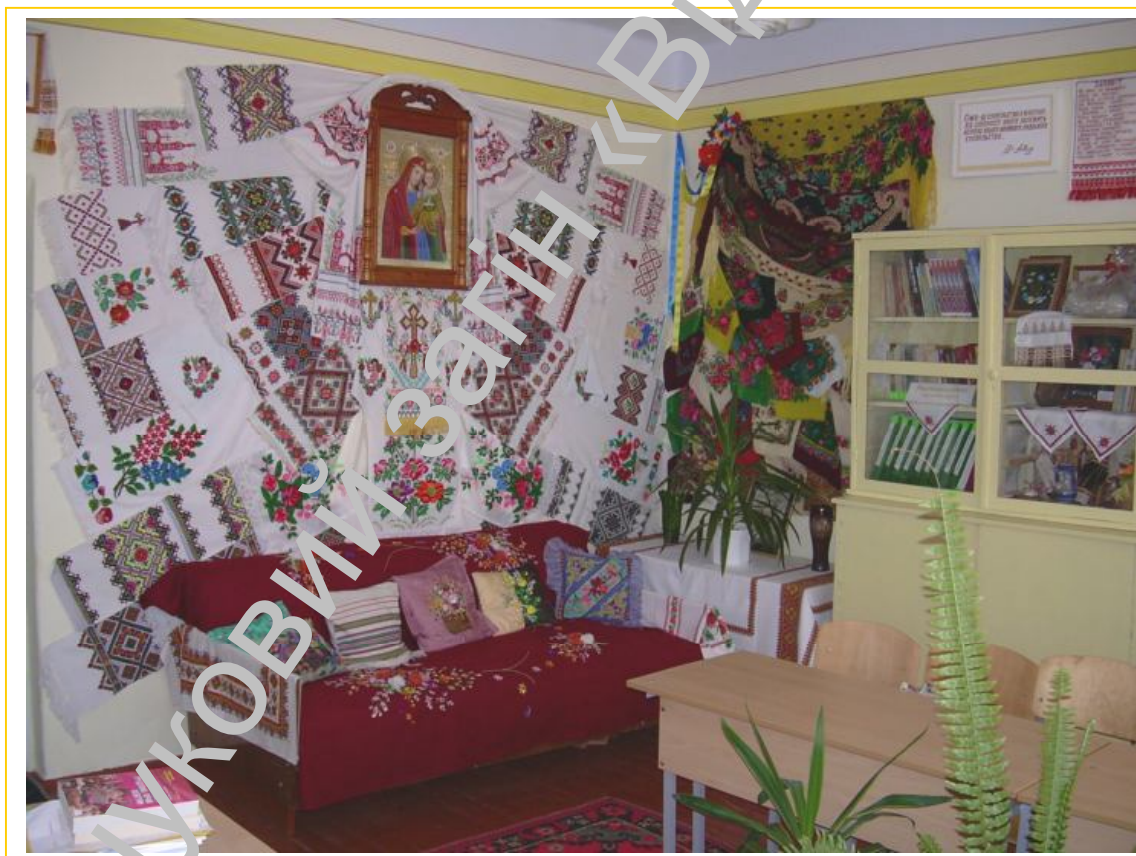

У радості і в горі все життя

Привертають увагу стенди з фотографіями випускників шкільних років та випускників на виробництві.

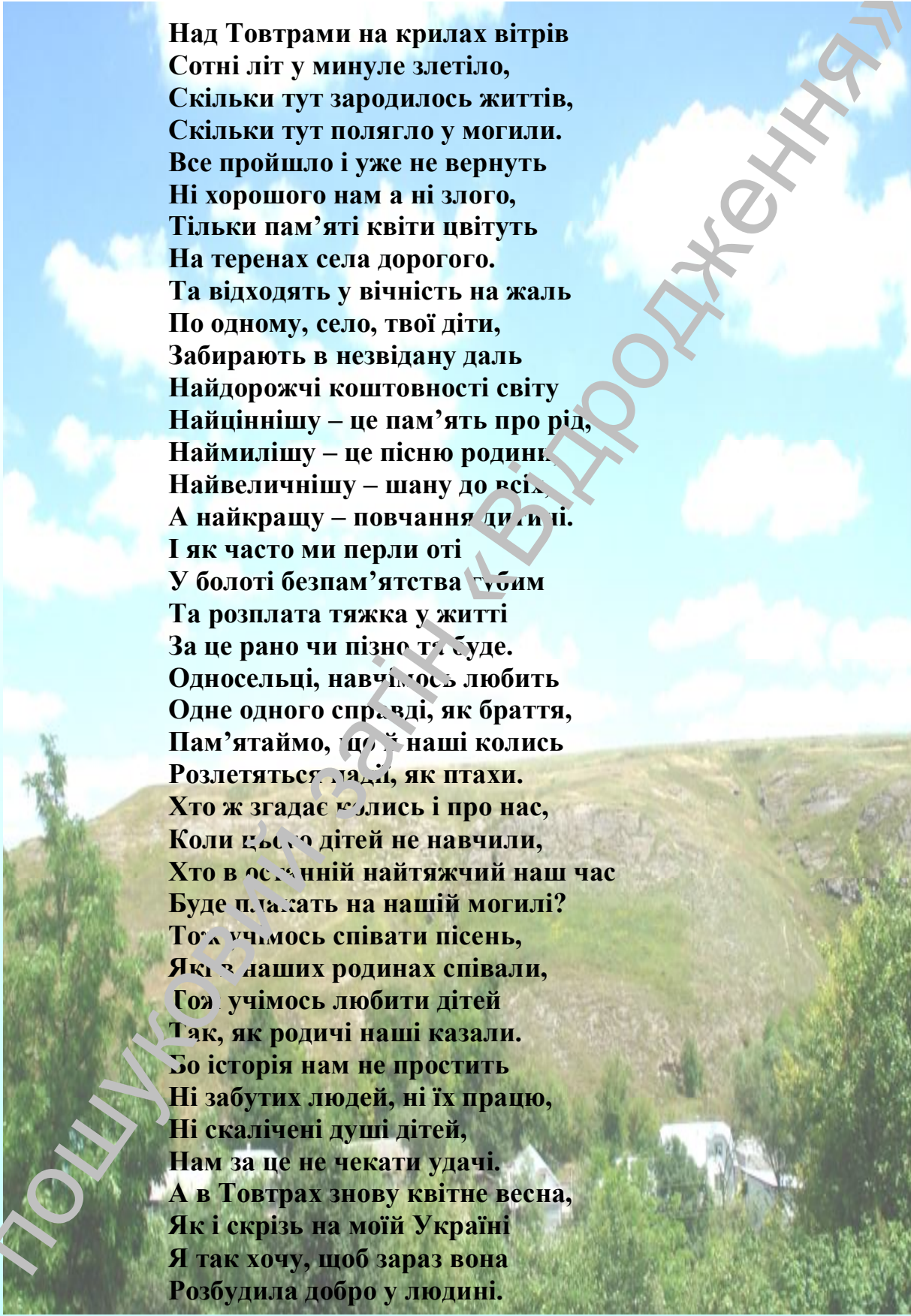

Пам'ять про наше минуле є тим фундаментом на якому можна побудувати міцне і щасливе майбутнє. Безперечно, що музей можна назвати тим будинком в якому й живе пам'ять, а ще вона живе у наших з вами серцях.

У кожного, хто хоча б раз побував у «Світлиці родинного виховання» надовго зберігається приємне відчуття домашнього затишку. Вона є островцем спокою у бурхливому життєвому морі. У теплому родинному колі великої шкільної сім'ї часто зустрічаються вчителі, учні, батьки, колишні випускники школи. Одні, щоб поділитися досвідом прожитих років, інші – набратися життєвої мудрості, доброти та любові...

Товтрівчани люблять своє село і присвячують йому багато хороших справ і слів. Вчитель українознавства, а також директор музею Буджак Валентина Іванівна написала вірш про Товтри.

Над Товтрами на крилах вітрів
Сотні літ у минуле злетіло,
Скільки тут зародилось життів,
Скільки тут полягло у могили.
Все пройшло і уже не вернуть
Ні хорошого нам а ні злого,
Тільки пам'яті квіти цвітуть
На теренах села дорогого.
Та відходять у вічність на жаль
По одному, село, твої діти,
Забирають в незвідану даль
Найдорожчі коштовності світу
Найціннішу – це пам'ять про рід,
Наймилішу – це пісню родини.
Найвеличнішу – шану до всіх,
А найкращу – повчання дитині.
І як часто ми перли оті
У болоті безпам'ятства тубим
Та розплата тяжка у житті
За це рано чи пізно ти буде.
Односельці, навчимося любити
Одне одного справді, як браття,
Пам'ятаймо, що й наші колись
Розлетяться гаді, як птахи.
Хто ж згадає колись і про нас,
Коли цього дітей не навчили,
Хто в останній найтяжчий наш час
Буде плакати на нашій могилі?
Тоді учимося співати пісень,
Як в наших рідинах співали,
Тоді учимося любити дітей
Так, як родичі наші казали.
Бо історія нам не простить
Ні забутих людей, ні їх працю,
Ні скалічені душі дітей,
Нам за це не чекати удачі.
А в Товтрах знову квітне весна,
Як і скрізь на моїй Україні
Я так хочу, щоб зараз вона
Розбудила добро у людині.

Висновок

Кожен музей нашого краю – це неповторна сторінка історії в особах, пам'ятках яскравих злетів і неминучих зламів. Таким є і музей історії села Товтри. Давня історія села Товтри, як і історія всієї Буковини, збережена народною пам'яттю, як заповіт предків, відкривається нащадкам мушкетерською добротворчою спадщиною, висловленою у піснях, легендах, переказах, дослідження археологічних знахідок. Наша Буковина дуже багата на звичаї і традиції. Незважаючи на те, що протягом віків наш край перебував під гнітом різних поневолювачів, він чи не найкраще зумів зберегти свої звичаї, традиції, обряди. А скільки ще старовинних забутих речей, одягу, предметів побуту – справжнього скарбу ще необхідно віднайти і зберегти для наступних поколінь. Адже у багатьох людей ще зберігається одяг і речі наших далеких предків. І дуже добре якщо ці цінності зберігається з шаную, а скільки їх знищено чи занедбано невдячними нащадками? Але на превелику радість є ще люди, яким не байдуже власне минуле і власне майбутнє. Дуже багато наших односельчан долучилися до благородної справи – збереження історичних культурних цінностей рідного села. Вони від щирого серця, не вимагаючи винагороди, приносили в музей різні сімейні реліквії, розуміючи, що це благородна і потрібна справа.

Весь педагогічний колектив Товтрівської ЗОШ I – III ступенів бере активну участь у поповненні фонду кімнати музею. Вчитель інформатики Колотайло Тетяна Іванівна недавно подарувала музею старовинні побутові речі своєї бабусі та багато давніх фотографій. Інші викладачі відшукали давні хустини своїх бабусь та матерів.

В цьому році експозиції музею поповнились старовинними вишитими рушниками, які були подаровані церковною громадою села. Також в цьому році було створено три нові стенди: «Вони нічого не забули» (розповіді товтрівчан про голод 1947 року), «Вони пройшли крізь полум'я війни» (про ветеранів Великої Вітчизняної війни), «Вони воювали за майбутнє» (про воїнів ОУН – УПА), стенд про усі випуски Товтрівської ЗОШ I – III ступенів.

Музей є основною скарбницею пам'яток матеріальної і духовної культури і його обов'язком є забезпечення облік цих пам'яток, їх збереження, вивчення і пропаганду. Саме цим і займається музей історії села Товтри.

Музей можна назвати життєдайним джерелом історичної пам'яті. Він надає всебічну допомогу під час підготовки та проведення народних свят, оглядів конкурсів.

Слід докласти зусиль, щоб досвід збереження історичних пам'яток, досвід роботи по збереженню мудрих народних традицій, обрядів примножувався і надалі.

Кожен з жителів села має вносити свіжі ідеї у високо благородну справу збереження і примноження матеріальної і духовної спадщини українського народу.

В музеї зафіксовано імена та прізвища добрих і щедрих людей, наших односельчан, які подарували цікаві старовинні речі своїх предків.

1. Князь Іван Георгійович, 6.10 1923 року народження (*плуг*)
2. Січковський Тітус Миколайович, 1922 року народження (*борона*)
3. Барабаш Софія Дмитрівна, 1918 року народження (*сорочка та горбунки*)
4. Барабаш Іван Степанович, 1935 року народження (*кожух*)
5. Лазоряк Софія Петрівна, 1938 року народження (*фота*)
6. Князь Петро Георгійович, 1931 року народження (*сардак*)
7. Князь Софія Василівна, 1931 року народження (*лейбик*)
8. Слободян Ганна Дмитрівна, 1930 року народження (*глички*)
9. Бугайчук Дмитро Миколайович, 1933 року народження (*збірки поезій*)
10. Бойчук Євгенія Вікторівна, 1930 року народження (*свісові лампи*)
11. Шкварчук Степан Манолійович, 1936 року народження (*жердка для одягу*)
12. Спіжавко Ганна Степанівна, 1931 року народження (*прялка*)
13. Спіжавко Марія Георгіївна, 1929 року народження (*скриня*)
14. Спіжавка Катерина Іванівна, 1934 року народження (*ткацький верстат*)
15. Дідух Анісія Тодорівна, 1921 року народження (*жіноче взуття*)
16. Ходоровський Георгій Іванович, 1938 року народження (*вишита чоловіча сорочка*), (*грамоти*)
17. Пержан Тетяна Степанівна, 1942 року народження (*паперові квіти*)

Церковна громада (*хустки й рушники*)

Список використаних джерел

Жителі села Товтри:

1. Князь Іван Георгійович, 6.10 1923 року народження
2. Січковський Тітус Миколайович, 1922 року народження
3. Барабаш Софія Дмитрівна, 1918 року народження
4. Барабаш Іван Степанович, 1935 року народження
5. Лазоряк Софія Петрівна, 1938 року народження
6. Князь Петро Георгійович, 1931 року народження
7. Князь Софія Василівна, 1931 року народження
8. Слободян Ганна Дмитрівна, 1930 року народження
9. Бугайчук Дмитро Миколайович, 1933 року народження
10. Бойчук Євгенія Вікторівна, 1930 року народження
11. Шкварчук Степан Манолійович, 1936 року народження
12. Спіжавко Ганна Степанівна, 1931 року народження
13. Спіжавко Марія Георгіївна, 1929 року народження
14. Спіжавка Василь Іванович, 1934 року народження
15. Дідух Анісія Тодорівна, 1921 року народження
16. Ходоровський Георгій Іванович, 1938 року народження
